

„Nepustím ťa, kým ma nepožehnáš“ (5): kontemplatívna modlitba

Piata časť série „Boj, blízkosť, poslanie“. Vstúpiť na cesty kontemplácie znamená uvedomiť si, že potrebujeme Boha, že potrebujeme s ním „bojovať“. A prosiť ho, znova a znova, o jeho požehnanie: nepustím ťa, kým ma nepožehnáš.

11.09.2024

Jednej vianočnej noci, keď slávil svätú omšu a držal vo svojich rukách svätú hostiu, svätý Ján Mária Vianney sa rozcítil. Usmieval sa, plakal a ňaťahoval tieto chvíle, nespúšťajúc oči z Ježiša. „Zdalo sa, akoby s ním hovoril; potom sa vrátili slzy, a znovu úsmev,“ rozpráva brat Atanáz, ktorý ho pozorne pozoroval. Po skončení slávenia sa ho opýtal, čo sa v tých momentoch stalo. Farár z Arsu odpovedal jednoducho: „Prišla mi na myseľ zvláštna myšlienka. Hovoril som nášmu Pánovi: ‘Ak by som vedel, že budem mať to nešťastie, že ťa nebudem vidieť po celú večnosť, teraz, keď ťa mám vo svojich rukách, nepustil by som ťa’“^[1].

„Uchopila som lásku svojej duše a nepustím ju,“ ako hovorí nevesta v Piesni piesní (Pies 3,4). Sú to ozveny prosieb, ktoré Jakub prednášal neznámemu, s ktorým bojoval celú noc, keď sa pripravoval na stretnutie

so svojím bratom Ezauom. «Len Jakub sám zostal. Tu zápasil s ním akýsi muž až do východu zory. Keď onen videl, že ho nepremôže, dotkol sa jeho bedrového kĺbu, takže Jakubovi sa bedrový kĺb vykĺbil, kým on s ním zápasil. Potom onen povedal: „Pusť ma, lebo vychodí zora!“ On však odpovedal: „Nepustím ťa, kým ma nepožehnáš.“ Onen mu povedal: „Ako sa voláš?“ On mu odpovedal: „Jakub.“ Vtedy onen povedal: „Nebudeš sa už volať Jakub, ale Izrael, lebo si zápasil s Bohom a s mužmi a zvíťazil si.“ Jakub povedal: „Prezrad' mi svoje meno!“ Onen odpovedal: „Prečo sa pýtaš na moje meno?“ A požehnal ho tam. Nato Jakub nazval to miesto Fanuel (Božia tvár), lebo (tak povedal) „videl som Boha z tváre do tváre a pritom som ostal nažive!“ Len čo bol za Fanuelom, vyšlo slnko a on kríval pre svoje bedro» (Gn 32,25-32).

Povedz mi niečo, Ježišu, povedz mi niečo

Zakaždým, keď sa stíšime, aby sme sa venovali chvíli modlitby, a konkrétne kontemplatívnej modlitbe, vstupujeme do akéhosi zápasu: „symbolického boja zblízka, nie s nepriateľským Bohom, súperom, ale s Pánom, ktorý žehná a ktorý zostáva vždy tajomný, zdajúci sa byť nedosiahnuteľným. Preto posvätný autor používa symbol boja, ktorý zahŕňa silu ducha, vytrvalosť, húževnatosť na dosiahnutie toho, po čom túžime“^[2]. Kontemplatívna modlitba je „pohľad viery upretý na Ježiša“^[3]; pohľad, ktorý ho hľadá a ktorý ho nikdy hľadať neprestane, ktorý ho nepustí, kým nás nepožehná, teda kým neosvieti - svetlom svojho pohľadu - „oči nášho srdca“^[4].

Čo hľadáme v jeho pohľade? Črty jeho tváre, jeho pocity, jeho pokoj,

oheň jeho srdca. A ak sa nám v týchto pokojných chvíľach nedostane stretnutie, po ktorom túžime, sme pripravení vytrvať, kým sa tak nestane. „Kontemplácia sa nerobí, keď máme čas, ale čas si nachádzame na to, aby sme boli s Pánom s pevným rozhodnutím ho neopustiť“^[5]. Kontemplácia je „dar, milosť, ktorú možno prijať iba v pokore a chudobe“^[6]. Práve preto Boh potrebuje našu vytrvalosť; potrebuje, aby sme mu povedali: tu ťa mám a tu ma máš... Nepohnem sa, nikam nejdem. „Povedz mi niečo, Ježišu, povedz mi niečo,“ ako niekedy opakoval svätý Josemaría vo svojej modlitbe^[7].

Perzonalizovať

Tá záhadná postava, ktorá bojovala s Jakubom, nebola neprivolaná. Objavila sa z vlastnej iniciatívy. A tak je to aj teraz: je to Boh, kto prichádza, aby sa s nami stretol, pretože „túži po

tom, aby človek túžil po ňom“^[8]. Je to prekvapujúce, ale táto túžba „prichádza z hlbín Boha“^[9]: je rovnako veľká a tajomná ako láska, ktorá ho viedla k tomu, aby stvoril každého z nás.

Z našej strany stačí jednoducho postaviť sa pred neho. Miestom stretnutia nie je len oblasť citov, ani predstavivosť či rozum, ale srdce, „v našich najhlbších psychických sklono“^[10]. Ide o to byť tam, zotrvať v jeho prítomnosti, ostať v jeho láske (porov. Jn 15,9). Nezapojili sme sa do jednoduchej psychologickkej operácie, ani do prostého úsilia o sústredenie sa na dosiahnutie mentálneho prázdna: nebojujeme proti vzduchu... Naša kontemplácia má štruktúru kresťanskej viery: je to „osobný, intímny a hlboký dialóg medzi človekom a Bohom“^[11].

Nebudeme teda bojovať s nepozvanými návštevníkmi, ktorí

prichádzajú práve v tom okamihu. Namiesto toho, aby sme sa ich snažili vyhnúť, je najlepšou metódou jednoducho ich ignorovať. Sme sami s Kristom, uvedomujúc si, že on je úplne sústredený na mňa, a pozýva ma, aby som bol aj ja plne dostupný pre neho. Pre nášho „skrytého protivníka“ (Boha) neexistujú hluché minúty; on z nás nespustí zrak ani na okamih. My sa však naozaj môžeme odvrátiť, otočiť sa mu chrbtom a nechať ho tam stáť. Ale stratili by sme jeho požehnanie.

Jakub nespustí oči z Toho, s ktorým zápasí. Musí byť sústredený, bez odklonenia kontaktu očí, bez straty smeru svojho srdca. Pozrieť sa na obrazovku telefónu? Nie; prerušil by sa priestor vnútorného kontaktu. Rozptýlenia, ktoré vidíme prichádzať, ako sú rôzne organizačné záležitosti alebo zvedavosť na to, čo sa deje okolo nás? Nie. A ani myšlienky zamerané na to, aby sme boli na

úrovni, ktoré môžu byť jemným návratom k sebe samým. Celý náš život je zameraný na niekoho, na „osobu Ježiša Krista, ktorého túžime spoznať, stretávať a milovať“; a postaviť ho „do centra nášho života znamená hlbšie sa ponoriť do kontemplatívnej modlitby“^[12]. Táto výzva je radikálna a stále viac obsažná. Boh požehnáva toho, kto bojuje za dar kontemplácie, ktorá je predzvesťou daru večného života, ktorý už teraz začíname ochutnávať. „Modlitba, ktorá začala s tou detinskou naivitou, sa teraz rozvíja do širokého, pokojného a bezpečného riečiska, pretože prúdi tokom priateľstva s tým, ktorý povedal: Ja som cesta“^[13].

Kontemplácia hľadá „milovaného mojej duše (porov. Pies 1,7). Tým je Ježiš“^[14]. Nieкто ako ja, s kým sa môžem stretávať na mojej úrovni, pretože ma sám nazval priateľom (porov. Jn 15,15). Kontemplatívna

modlitba nebude skutočnou, pokiaľ nebude osobná. „Aby sme sa priblížili k Bohu, musíme sa vydať správnou cestou, ktorou je najsvätejšia ľudskosť Krista“^[15]. Ježiš je most, ktorý nás cez telesné vedie k božskému. Tento „zápas“ telo na telo predstavuje stretnutie pohľadov, úsmevov, tvárí, a predovšetkým srdca. Ide o to, aby sme si osvojili cítenie Ježišovho srdca, aby sme sa naučili „vnútorné poznanie Pána, aby sme ho viac milovali a nasledovali“^[16]. Ako sa dnes cíti on so mnou? Nachádza súlad, harmóniu? Vnímam a prijímam jeho radosti a bolesti?

V temnote a v skúškach

Zápas sa odohráva v noci. Je to noc, v ktorej sa pohybuje viera: nemáme iný spôsob na stretnutie tvárou v tvár. Naše hľadanie sa overuje v tme, „v čistej viere, v tejto viere, ktorá nás necháva narodiť sa z neho a žiť v ňom“^[17]. Nie v pocite — ak príde,

uvítaj ho; ak odíde, nech ide —, ani v čistom rozume, pretože nerobíme mentálnu akrobáciu. To, čo sme zapálili, je viera v živej osobe, ktorá túži po stretnutí. Vo viere nemáme bezprostrednosť zmyslov ani jasnosť sylogizmov; pohybujeme sa v prítmí, až kým nepríde moment videnia. Ale temnota viery nám umožňuje vidieť ďalej. Cez deň náš pohľad dosahuje niekoľko desiatok kilometrov: zastaví sa na modrej atmosfére. V noci však vidíme hviezdy vzdialené milióny svetelných rokov. Viera nám objavuje nové svety.

Kontemplatívny zápas znamená aj čeliť znechuteniu, suchopárnosti, únave z viery, dokonca aj smútku z toho, že sa úplne neodovzdávame Pánovi, pretože máme veľa majetkov (porov. Mk 10,22); alebo vnútornému odporu voči Božej logike, ktorá sa nám niekedy zdá tak odlišná od tej našej; alebo pokušeniu, že toto nie je pre nás, že nemáme taký

súcit...Neupadnem do sveta čírych predstáv? Čo s týmto dosiahnem? Nie je to príliš mystický prístup? V tomto momente mohol Jakub prestať zápasiť. V skutočnosti, nemal počas zápasu svoje pochybnosti? Určite áno, ale pokračoval. Je potrebné ísť ďalej s rozhodnosťou a s dušou dieťaťa, s vedomím, že kráčame po ceste lásky, čo je cesta dôvery a odovzdania.

Kým rozjímavá modlitba sa zameriava na prostriedky, kontemplácia sa zameriava na cieľ. Sme s tým, s kým sme chceli byť. Nezaoberáme sa teraz cnosťami, predsavzatiami ani bojmi... O tom všetkom hovoríme v meditácii. Náš čas, prázdnota nášho času, sa teraz naplňuje jeho prítomnosťou. Zapaľujeme túžbu, ilúziu, predstavu neba. Miera nášho neba bude mierou našej túžby: smädu po Bohu, „túžby pochopiť jeho slzy; vidieť jeho úsmev, jeho tvár...“^[18]. A s touto túžbou,

naplnení pokojom, kráčame životom, keď vstupujeme na cesty kontemplácie: „Vtedy žijeme ako zajatci, ako väzni. Zatiaľ čo vykonávame s najväčšou možnou dokonalosťou, v rámci našich omylov a obmedzení, úlohy vlastné nášmu stavu a nášmu povolaniu, duša túži uniknúť. Odchádza k Bohu, ako železo priťahované silou magnetu“^[19].

Jakub musel kráčať dlhé dni až na miesto, kde sa s ním Boh stretne. Tam nemal spoločníkov: Sväté Písmo nám hovorí, že sa táto udalosť odohráva, keď zostal sám. Nemá so sebou ani batožinu: práve všetko, čo mal, preniesol na druhý breh (porov. Gn 32,24-25). A je potrebná „noc“ v zmysle, že vzájomná výmena si vyžaduje stíšenie. Prvýkrát „už nie je pánom situácie — jeho prefiťkanosť nepomáha — už nie je stratég a kalkulátor (...). Prvýkrát nemá Jakub pred Bohom čo ponúknuť, len svoju

krehkosť a bezmocnosť, vrátane svojich hriechov“^[20]. Boh ho prichádza hľadať, keď je bez obrany a oslobodený od vecí, ktoré ho rozptyľujú. Pretože na kontempláciu potrebujeme slobodu a otvorenosť srdca: nič viac ako vnímanie našej malosti a túžbu po stretnutí. Ten, na koho čakáme, sa neobjaví, ak máme srdce obsadené. Žiadna z našich túžob nesmie byť väčšia ako túžba byť s ním.

Nepustím ťa, kým ma nepožehnáš

„Žehnaj ma.“ Patriarcha sa neuspokojí s ničím menším. Má vo svojom zovretí, zajatého, svojho Pána. Ale v čom spočíva toto požehnanie? Jakub má radosť z toho, že vidí Boha, a jeho radosť sa zväčšuje, keď si uvedomí, že aj napriek tomu, že ho videl, stále žije. Požehnanie je kontemplácia Božej tváre, ktorá nás naplňa svojím pokojom, radosťou a

milosrdenstvom. Nedosiahneme to vlastnou vôľou, ale otvorením nášho srdca darom Ducha Svätého. „Celý náš život je ako táto dlhá noc boja a modlitby, ktorú treba prežívať s túžbou a prosbou o požehnanie od Boha, ktoré nemožno vybojovať ani dosiahnuť len vlastnými silami, ale treba ho prijať od neho s pokorou, ako nezaslúžený dar, ktorý nám nakoniec umožňuje rozpoznať Pánovu tvár“^[21].

Musíme teda trpezlivo čakať. Jakub musel čakať celú noc až do úsvitu. Neutiekol, nevzdal sa. Požehnanie nám bude udelené, ak oň budeme prosiť znova a znova. Urobíme to, čo je v našich silách: hľadáme ticho, sústredenie, slobodu srdca... Na Bohu je, aby dal dary skutočne kontemplatívne: poznanie, chápanie, múdrosť. My sami ich nedokážeme dosiahnuť... Sú to receptívne postoje, ktoré on dáva, keď chce. Musíme ich prosiť a čakať na ne s pokorou. Pán

nám ich dáva postupne alebo možno naraz. A keď prijmem toto požehnanie, či už po malých dúškoch alebo vo veľkej miere, pokračujeme na svojej ceste s pohľadom upretým do diaľky, pretože toto požehnanie nie je prechodné, ale trvalé.

Patriarcha sa vydal na cestu a... kam išiel? To je vedľajšie. Dôležité je, že má už vrytú do duši tvár svojho Pána. „Požehnanie, ktoré patriarcha žiadal na začiatku boja, mu je teraz udelené. A nie je to požehnanie získané podvodom, ale darované Bohom zadarmo, ktoré Jakub môže prijať, pretože je sám, bez ochrany, bez lstí a klamstiev, vzdáva sa bezmocný, prijíma porážku a priznáva pravdu o sebe“^[22].

„Vidím Boha tvárou v tvár, a stále som nažive,“ hovorí si Jakub. Počas tohto zvláštneho zápasu postupne spoznával toho, koho mal pred sebou. Počas nášho života, vďaka našej modlitbe, postupne

spoznávame Boha, začíname mu rozumieť, alebo aspoň prijímame jeho spôsoby konania, aj keď ich nepochopíme. Chceli by sme poznať jeho meno: „Kto si ty?“ Chceli by sme ho vidieť. A Boh sa ukazuje, ale zároveň sa skrýva, aby sme ho stále hľadali: aby sme žili z neho, aby sme žili z toho hľadania...

Záver tohto tajomného príbehu je paradoxný, ako je takmer vždy naša viera. Boh požehnáva Jakuba a gratuluje mu k víťazstvu, ale nakoniec mu vykĺbil stehennú kosť. Patriarcha bojoval dobrý boj, bez zaváhania čelil tajomnému protivníkovi. No odteraz bude krívať: bude to akási dekorácia, ktorá mu bude pripomínať bitku. „A práve tento Jakub dostáva od Boha požehnanie, s ktorým vchádza krívajúc do zaslúbenej zeme: zraniteľný a zranený, ale s novým srdcom“^[23]. Aj my vyjdeme z boja zranení a obnovení: vykĺbia sa nám

naše pozemské istoty a už nás bude viesť Božia pečať. On nás požehnal a bude nás naďalej požehnávať, ale dáva nám hlboko pocítiť, že naša skutočná istota je v ňom. A čím viac sa modlíme, tým viac si uvedomujeme, že ho potrebujeme, že potrebujeme „bojovať“ s ním. A tým viac budeme žiadať jeho požehnanie: nepustím ťa, kým ma nepožehnáš.

[1] Porov. F. Trochu, *Le Curé d'Ars Saint Jean-Marie Vianney*, Lyon-París, 1925, s. 383.

[2] Benedikt XVI, Audiencia, 25-V-2011.

[3] *KKC*, č. 2715.

[4] *Tamtiež*.

[5] *Tamtiež.*, č. 2710.

[6] *Tamtiež.*, č. 2713.

[7] Porov. *Apuntes íntimos*, 12-XII-1935, citované v A. Vázquez de Prada, *El fundador del Opus Dei* (vol. 1), Rialp, Madrid, 1997, s. 582; *Apuntes íntimos*, 20-XII-1937, citované v *Ceste* (kriticko-historická edícia), poznámka k bodu 746.

[8] Sv. Augustín, *De diversis quaestionibus octoginta tribus* 64, 4; citované v *KKC*, č. 2560.

[9] *KKC*, č. 2560.

[10] *Tamtiež.*, č. 2563.

[11] Dikastérium pre doktrínu viery, List *Orationis formas* o niektorých aspektoch kresťanskej meditácie, 15-X-1989, č. 3.

[12] F. Ocáriz, *Pastoračný list*, 14-II-2017, č. 8.

[13] Sv. Josemaría, *Boží Priatelja*, č. 306.

[14] *KKC*, č. 2709.

[15] *Boží Priatelja*, č. 299.

[16] *KKC*, č. 2715.

[17] *Tamtiež*, č. 2709.

[18] *Boží Priatelja*, č. 310.

[19] *Tamtiež*, č. 296.

[20] Pápež František, *Audiencia*, 10-VI-2020.

[21] Benedikt XVI, *Audiencia*, 25-V-2011.

[22] *Tamtiež*.

[23] Pápež František, *Audiencia*, 10-VI-2020.

Ricardo Sada

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/nepustim-ta-kym-ma-
nepozehnas-kontemplativna-modlitba/](https://opusdei.org/sk-sk/article/nepustim-ta-kym-ma-nepozehnas-kontemplativna-modlitba/)
(10.04.2026)